

Marts 2014

Bidragssatser for heltidsbedrifter 2013 – Niveau og spredning

Highlights

- Den gennemsnitlige bidragssats for heltidsbedrifter lå i 2013 på 0,95 pct. – en stigning på 0,14 procentpoint fra 2012 til 2013.
- Dermed betaler heltidsbrugene årligt i alt knap 1,4 mia. kr. i bidrag – en stigning fra ca. 0,7 mia. kr. i 2008. Alene *stigningen* i bidragssatserne fra 2012 til 2013 koster landbruget 235 mio. kr. Stigningen fra 2008 skyldes både flere realkreditudlån og højere bidragssatser. Men mens udlånet er steget med 20 pct., er omkostningerne til bidrag steget med 92 pct.
- 80 pct. af landbrugsvirksomhederne betalte en bidragssats mellem 0,6 og 1,2 pct. Næsten halvdelen betaler en bidragssats mellem 0,8 og 1,1 pct. 7 pct. betaler under 0,6 pct. i bidrag, mens 14 pct. betaler over 1,2 pct. Der er således betydelig variation, og realkreditinstitutterne prisdifferentierer i endnu højere grad end i 2012.
- Bidraget vægter stadig mere i de samlede finansieringsomkostninger. I 2008 udgjorde bidrag ca. 4 pct. af de samlede finansieringsomkostninger. I 2013 var denne andel steget til knap 15 pct.
- Bidragssatserne skal ideelt set afspejle den finansielle sektors omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlånet. Og både omkostninger og risiko er steget, dels som følge af myndighedernes restriktive krav til realkreditinstitutterne og strammere regler for værdiansættelse og nedskrivninger, og dels på grund af kriseårene 2008-2010, der har forringet landbrugsvirksomhedernes økonomi via større gæld og dræn af egenkapital.
- Men selvom både omkostninger og risiko er steget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2012 været yderst begrænsede - ca. 0,5 mia. kr. - på trods af de historisk økonomisk vanskelige år for landbruget. I samme periode har bidragssatserne givet realkreditinstitutterne en indtjening på over 7 mia. alene på heltidsbrug.
- Den økonomiske og finansielle krise samt myndighedernes krav til den finansielle sektor har således været særdeles dyr for landbruget, og bidragssatserne forekommer at være kommet op på et uforholdsmæssigt højt niveau.

Henvendelser vedr. analysen bedes rettet til:

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef

T +45 8740 5175 (direkte)

M +45 2013 5175

E kak@vfl.dk

Arne Oksen

Rikke Jensen

Baggrund og afgrænsning

Realkreditlån er normalt landbrugets væsentligste og billigste finansieringskilde. Sådan vil det formentlig også være i lang tid fremover. Administrationsbidraget på realkreditlån er dog generelt steget siden starten af den økonomiske og finansielle krise i 2007/8. Der er samtidig stor variation i størrelsen af bidragssatserne, hvilket viser, at realkreditinstitutterne i vid udstrækning anvender prisdifferentiering.

Realkreditinstitutterne fastsætter bidragssatserne ud fra realkreditinstituttets omkostninger, indtjeningsbehov og en helhedsvurdering af den pågældende virksomheds kreditværdighed. I kreditinstitutternes vurdering indgår såvel kvantitative som kvalitative vurderinger.

Denne analyse er en ajourføring af en tidligere analyse fra januar 2014 af bidragssatserne i 2012 og har til formål at beskrive udviklingen i niveauet og spredningen i bidragssatserne fra 2012 til 2013.

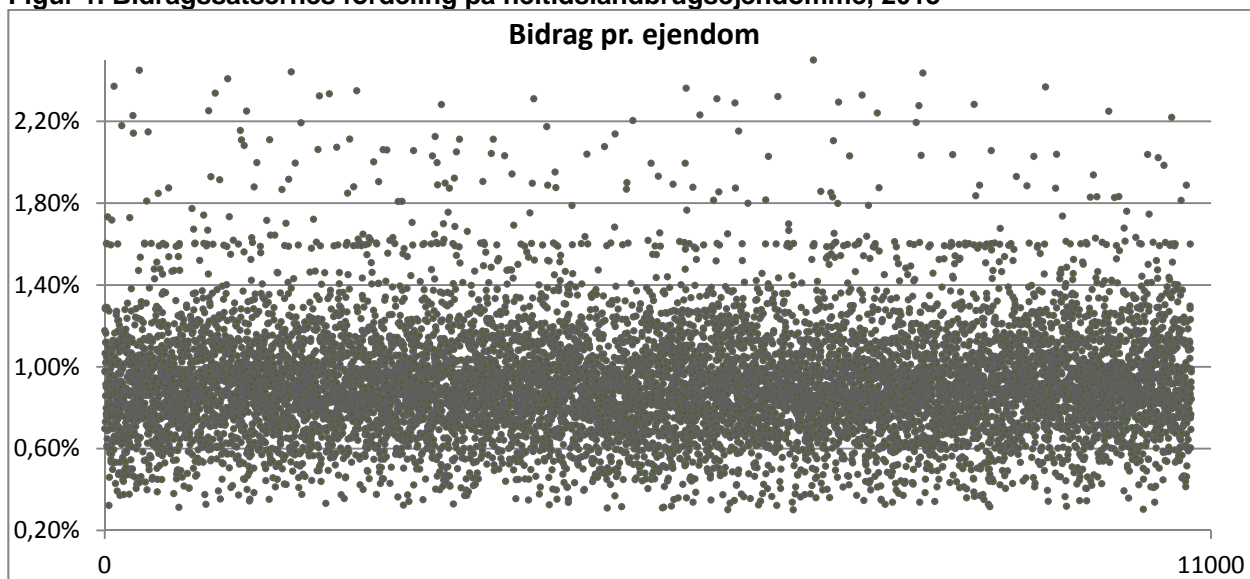
Analysen fra januar 2014 belyser tillige, hvilke økonomiske faktorer, der influerer på bidragssatserne. Denne del af analysen ajourføres senere på året, når der foreligger tilstrækkelig mange regnskabsdata for landbrugsvirksomhederne.

Analysen er foretaget på baggrund af ca. 11.000 indberetninger i 2013. Der er taget udgangspunkt i bidragssatser fra de to største realkreditinstitutter for landbrugsfinansiering.

Realkreditinstitutternes bidragssatser over for landbruget

Den gennemsnitlige bidragssats for heltidslandbrug lå i 2013 på 0,95 pct. hos de deltagende realkreditinstitutter. Det er en stigning på 0,14 procentpoint fra 2012, hvor bidragssatsen var 0,81 pct. Figur 1 viser bidragssatsen for hver enkelt ejendom i undersøgelsen i 2013.

Figur 1. Bidragssatsernes fordeling på heltidslandbrugsejendomme, 2013

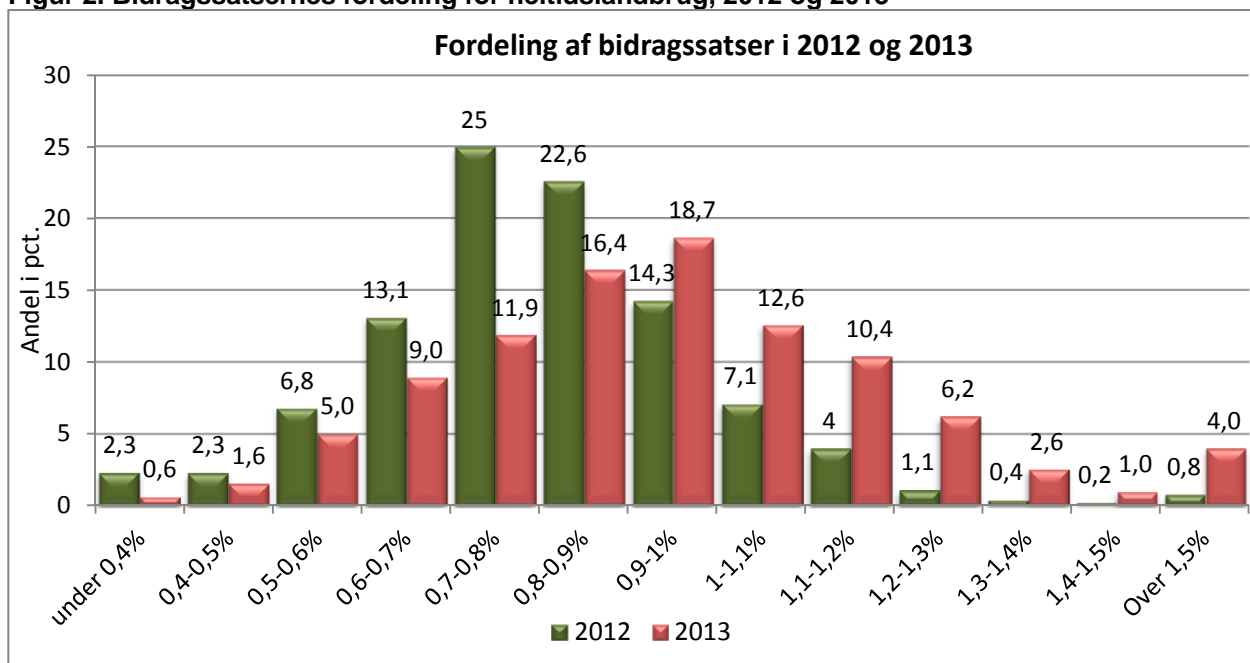
Opgørelsen viser såvel ensartethed som variation i, hvad den enkelte landbrugsvirksomhed må betale.

I Figur 2 er bidragssatserne opdelt i intervaller, hvoraf det ses, at:

- Ca. 80 pct. af landmændene betaler mellem 0,6 og 1,2 pct.
- Næsten halvdelen betaler en bidragssats mellem 0,8 og 1,1 pct.
- Godt 7 pct. betaler under 0,6 pct. i bidrag
- Ca. 14 pct. måtte betale en bidragssats over 1,2 pct.

Udover det generelle løft i bidragssatserne viser Figur 2, at realkreditinstitutterne prisdifferencierer i endnu højere grad end tidligere.

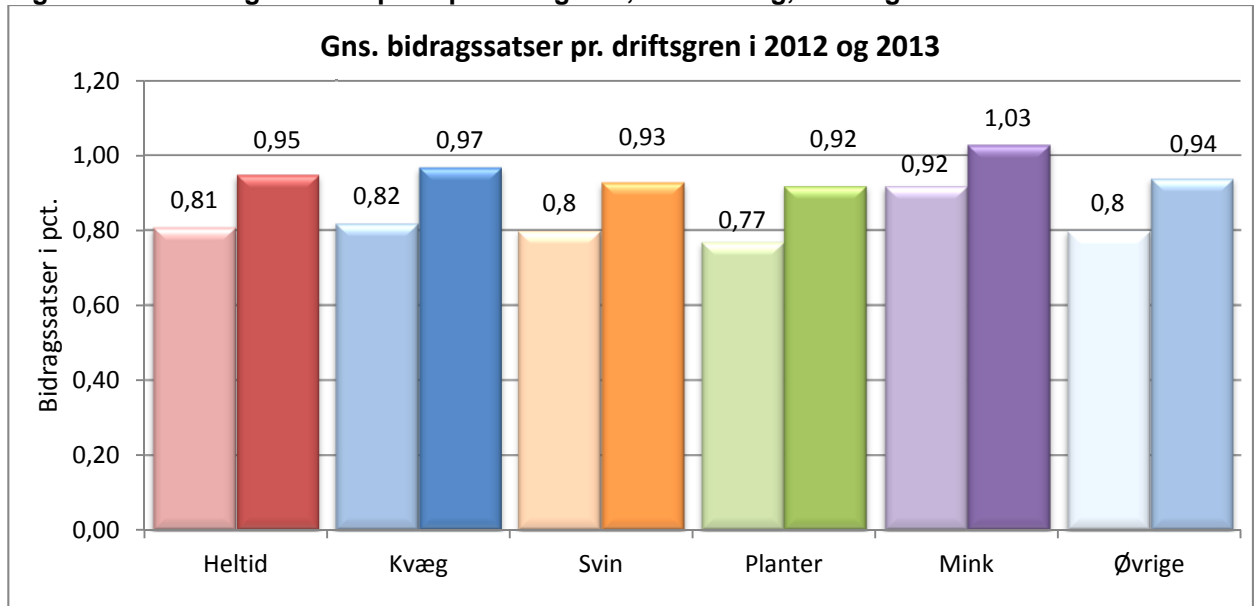
Figur 2. Bidragssatsernes fordeling for heltidslandbrug, 2012 og 2013

De nuværende niveauer for bidragssatserne kan sammenholdes med niveauerne før finanskrisen i 2007/2008, hvor den typiske bidragssats lå på godt 0,4 pct. Der er således tale om mere end en fordobling af bidragssatserne fra 2007/8 til ultimo 2013.

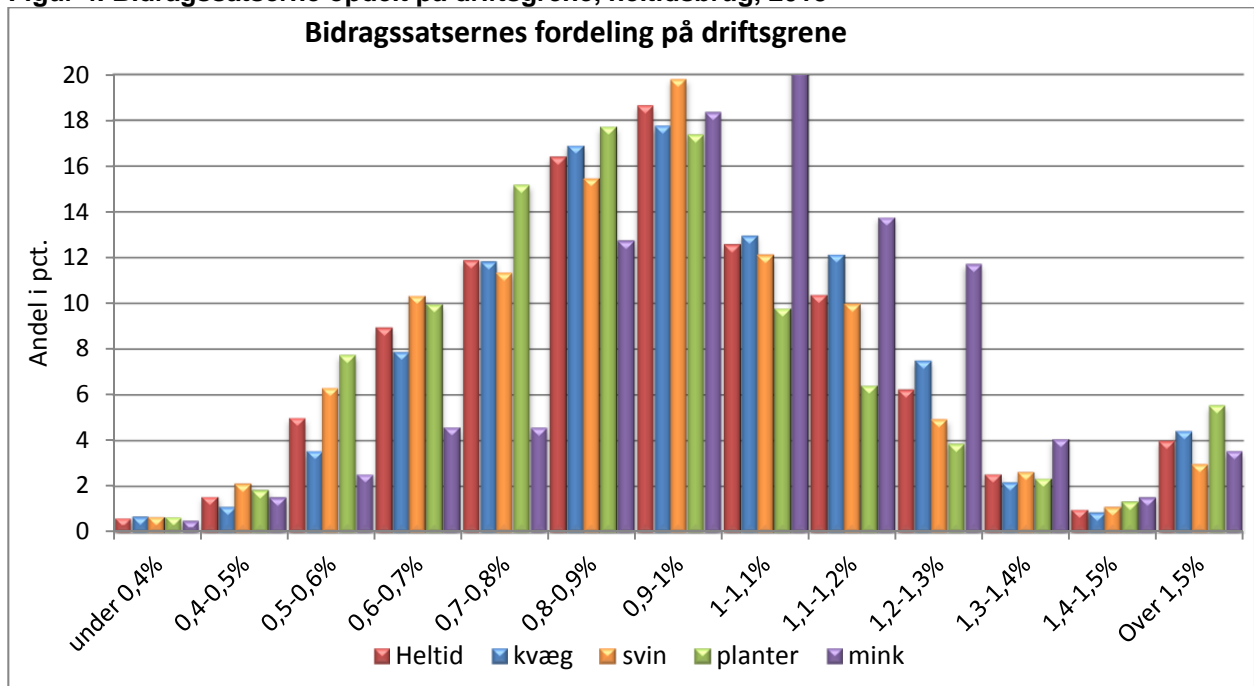
Opdelt på driftsgrene er den største og næsten eneste forskel, at minkproducenter betaler lidt mere i bidrag end gennemsnittet jf. Figur 3 nedenfor. Der er sket en lille udligning i forhold til 2012. Den lille forskel i minkproducenternes bidragssatser i forhold til resten af landbruget kan hænge sammen med, at jord udgør en mindre andel af aktiverne. Jord er traditionelt forbundet med en højere grad af "sikkerhed" for kreditgiver end andre aktiver. Derudover har minkavlere tidligere i perioder oplevet større udsving i afsætningspriserne. Endelig kan forskellen måske også forklares med, at minkavlere ikke på samme måde som andre driftsgrene har været økonomisk tilskyndet til at praktisere aktiv gældspleje i de seneste år.

Figur 3. Gns. bidragssatser opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2012 og 2013

Spredningen i bidragssatserne er stort set ens på tværs af driftsgrenene. Løjnefaldende er blot de lidt højere satser for minkproducenter.

Figur 4. Bidragssatserne opdelt på driftsgrene, heltidsbrug, 2013

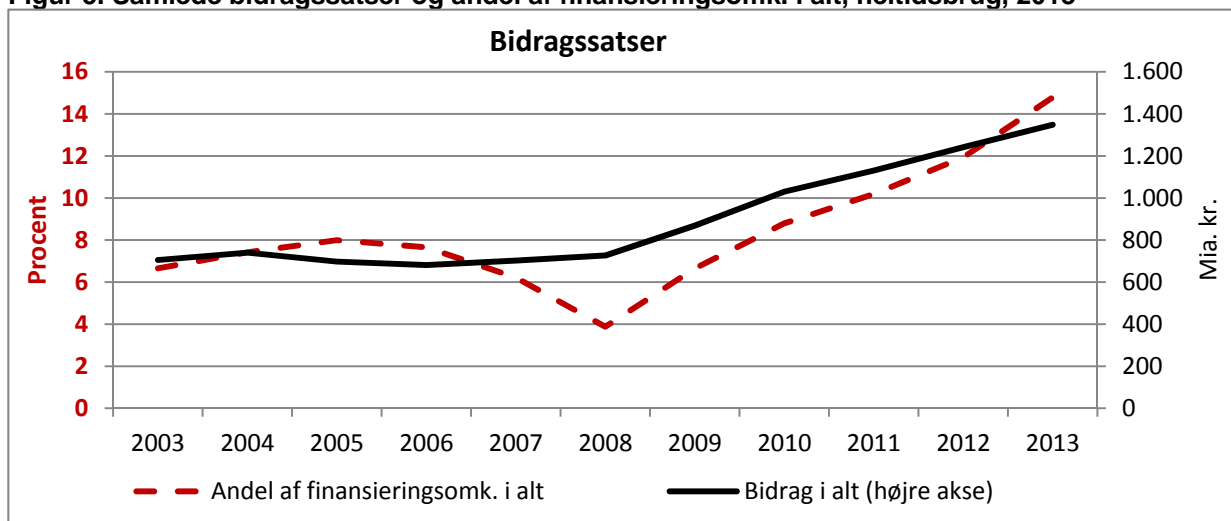

Landbrugets samlede omkostninger til bidrag til realkreditinstitutter

Heltidslandbrugsvirksomhedernes samlede omkostning til bidrag er steget kraftigt. Fra at udgøre ca. 0,7 mia. kr. i 2008, andrager omkostningerne i 2013 knap 1,4 mia. kr. For hele landbruget er omkostningen til bidrag ca. 1,6 mia. kr. i 2013.

Stigningen afspejler dels en stigning i realkreditudlånet og dels højere bidragssatser. Mens udlånet er steget med 20 pct., er omkostningerne til bidrag dog steget med 92 pct.

Figur 5. Samlede bidragssatser og andel af finansieringsomk. i alt, heltidsbrug, 2013

I perioden 2006-2008 dykkede bidragets andel af de samlede finansieringsomkostninger markant. Det skyldes højere renter, større bankgæld og lavere bidragssatser. Siden 2008 er udviklingen gået den anden vej, og bidragets andel af de samlede finansieringsomkostninger er steget kraftigt fra ca. 4 pct. til knap 15 pct. Andelen er højest for mink (20,5 pct.) og lavest for planter (11,9 pct.). Svin og kvæg ligger omkring middel.

Principielt set skal bidragssatserne over for landbruget afspejle de omkostninger og den risiko, der er forbundet med udlån til landbruget.

Skrappere krav fra myndighederne til realkreditinstitutterne til såvel likviditet som solvens har medført stigende omkostninger og hævet indtjeningskravene. Samtidig har myndighederne strammet reglerne vedrørende værdiansættelse og nedskrivninger, hvilket har forringet sikkerhederne bag realkreditinstitutternes udlån.

Endvidere blev gældsservicingsevnen i landbruget generelt set forringet i kriseårene 2008-2010. Der er ekstrem stor spredning i landbrugsvirksomhedernes økonomiske formåen, men generelt set faldt indtjeningen, samtidig med at gælden steg og egenkapitalen faldt.

Heroverfor står dog, at på trods af de økonomisk vanskelige år for landbruget, har realkreditinstitutternes tab på landbrug i perioden 2007-2012 været yderst begrænsede - ca. 0,5 mia. kr. I samme periode havde realkreditinstitutterne en indtjening fra bidragssatserne på over 7 mia. kr. på heltidsbrug. Alene *stigningen* i bidragssatserne fra 2012 til 2013 har kostet landbruget ca. 235 mio. kr. På denne baggrund forekommer bidragssatserne at være kommet op på et uforholdsmæssigt højt niveau.

Analyse af bidragssatser og økonomiske variable ud fra 2012-regnskaber

Videncentret for Landbrug har tidligere undersøgt sammenhængen mellem bidragssatserne og en række økonomiske variable ud fra regnskaber fra 2012. Analysen kan findes på Landbrugsinfo.dk/okonomianalyser.

Denne analyse kan først gentages med 2013-tal, når der er indberettet tilstrækkelig mange tal til ØDB, men det formodes, at de tidligere fundne sammenhænge fortsat er valide.

Neden for gengives hovedpointerne fra den tidligere analyse:

I undersøgelsen af 2012-regnskaberne kunne der generelt testes signifikant sammenhæng mellem bidragssatserne og blandt andet følgende faktorer:

- Gældsprocent - Jo højere gældsprocent, desto højere bidragssats og vice versa.
- Indtjeningsevne – Jo lavere afkast af investeret kapital, desto højere bidragssats og vice versa.
- Likviditet – Jo mindre overskudslikviditet, desto højere bidragssats og vice versa.
- Afdragsfrihed – Jo større andel af lån med afdragsfrihed, desto højere bidragssats og vice versa.
- Misligholdte lån – Hvis bedriften misligholder lån, betales et højere afdrag.
- Realkreditinstitut - Der er forskel på niveauet for bidragssatserne i de enkelte realkreditinstitutter.
- Antal lån - Jo flere lån, desto højere bidragssats og vice versa.
- Restgæld - Jo større restgæld, desto højere bidragssats og vice versa.
- Egenkapital - Jo lavere egenkapital, desto højere bidragssats og vice versa.

Der kan være stor forskel på, hvilke bidragssatser, de enkelte landmænd betaler, og bidragssatsen fastsættes i vid udstrækning individuelt. Der er god sammenhæng mellem landmandens økonomiske formåen og bidragssatsen, dvs. prisen på at opnå kredit. Der kan dog tillige konstateres påvirkning fra en række ikke-økonomiske variable, såsom realkreditinstitutets vurdering af låntageren, miljøforhold, makro- og driftsgrensspecifikke forhold.

Hvis en landmand formår at forbedre sin økonomi, kan det således være en vej til at opnå bedre vilkår hos den finansielle samarbejdspartner. For eksempel kan en forbedret indtjening og/eller lavere gæld sætte en god cirkel i gang med billigere kredit, yderligere forbedringer af indtjeningen/mindre gæld, lavere marginale låneomkostninger, mere rentable investeringer samt friere dispositionsret og lettere adgang til fremmedkapital.

En del af bidragssatsernes niveau kan forklares med landmandens økonomiske præstationer, en anden med realkreditinstitutternes behov for at øge indtjeningen.

Derudover betaler en større gruppe landmænd en højere bidragssats end andre landmænd med sammenlignelige økonomiske resultater. Det kan skyldes 1) en fejlvurdering af landmanden, 2) at en supplerende kvalitativ vurdering af landmanden berettiger et højere risikotillæg eller 3) at det på grund af markedsmæssige uhensigtsmæssigheder er muligt at pålægge landmanden højere bidragssatser end berettiget, idet konkurrencen mellem realkreditinstitutter delvist sat ud af kraft, da landmænd ikke frit kan skifte finansiell samarbejdspartner.

Siden 2007/2008 er landmændenes konkurrenceevne forringet som følge af finansielle omkostninger med højere bidragssatser, forhøjet kursskæring og øget rentemarginal i banker.